

Aštuonetas

Aštuonetas gali simbolizuoti: amžinybę, tobulumą, begalybę, kosminę tvarką, Visatos pusiausvyrą, būsimą pasaulio misterijas, aštuntą dangaus sferą; dievus; permainas; pasaulio šalis, vėjų rožę; atgimimą, revoliuciją, apsvaيلمą, šventumą, pasitenkinimą, turtą, sveikatą, galią, taiką; vaisingumą, gyvybingumą, dvytnius; sielvartą, atgailą, mirčių gedulą.

Skaicius 8 - dvi susipynusios gyvatės, reišikiančios priešingų jėgų pusiausvyrą, dvasinės jėgos ir fizinės sveikatos harmoniją, amžiną spiralinį dangaus judėjimą. Begalybės ženklas (gulščiai), dvigubų kirvio, aštuonkampio skydo, perkūno, dvytnių, tobulo proto simbolis. Gali reikšti: sąmonę ir sąsąmonę, žinojimą ir meilę, veiksmą ir reakciją, vystymąsi ir nykimą, mokslą ir magiją, potvnyrį ir atoslūgį. Kartais siejamas su raide S lotynų kalbos žodyje *Spiritus* ("kvėpavimas", "gyvybė", "dvasia") ir su ženklu \$, reišikiančiu Amerikos dolerį (skaicius 8 figūravau senosiose ispanų monetose).

Aštuonetas - šventas skaičius Babilone, Egipte, Arabijoje. Ogdoada - aštuonetas Egipto dievų, sukurtų iš Nu, sudarančių ke-

turias dieviškas poras, reprezentuojančias Kosmoso savybes iki pasaulio sukūrimo (Nu ir Naumet - pirmykštis okeanas, Huh ir Hauhet - begalybė, Kuk ir Kauket - tamsa, Nia ir Niat - nebūtis). Jie kartu sukūrė pasaulį, valdė jį ir sukūrė lotosą, plukiantį Nu vandenynse, gėlę, iš kurios išniro Saulės dievas Ra (Re).

Aštuoni - lotoso žiedlapių, indų dievo Višnu rankų, budizmo Gyvenimo Rato ir Mokslo Rato stipinių skaičius.

Pitagoriečiams aštuonetas - saulės spinduliavimas, saulės išmintis, pusiausvyrą, teisingumas.

Gnostikams oktagonas kaip pereinanti tarpinė forma tarp kvadrato (žemė) ir rato (amžinybė) reiškia atgimimą.

Aštuonetas - Didžiosios Dievės skaičius, magijos ir vaisingumo (Afroditė), Poseidono, Apolono, važiuojančio dviguba kvadriga (8 žirgai-vėjai).

Aštuonetas - simbolis to, kas tobula. Senaisiais laikais populiariame septynių planetų sferų pasaulio modelyje aštuntą dangus - pastoviai žvaigždžių sfera, dievų buveinė. Tai pati idėja slypi ir Platono "Valstybėje" (X, 616 B): "Tie, kurie išbūdavę pievoje septynias dienas, aštuntą dieną pakildavę ir eidavę tolyn (...)". Klemensas Aleksandrietas aiškina, kad toji pieva - tai nejudanti sfera, taiki ir rami pamaldžių žmonių buvimo vieta, o septynios dienos - tai septynių planetų judėjimas, darbinė veikla, atnešanti prie poilsio ribos. Kelionė per judančias žvaigždes veda į dangų, t.y. aštuntąją dieną. Dvasia buvusi atplėšta nuo Dievo ir atitolinti žemyn per septynis dangus, tad dabar turi grįžti tuo pačiu keliu, apsvaيلمą nuo viso, kas žemiška, ir pasiekti amžinąją būtį su Dievu - tai ir simbolizuoja aš-

tuonetas. Viešpaties dieną, pasak Klemenso, išpranašavo Platonas. Beveik visa senoji Bažnyčia sutinka su aštuoneto interpretacija, kuri įžvelgia jame pirmą savaitės dieną, prasidedančią po septynių dienų, dieną, kurią Kristus prisikėlė iš numirusių. Origenas sako, kad didelė yra aštuntos dienos paslaptis, slepianti būsimąjį naują amžių. Primindama pirmąją kūrimo dieną, aštuntoji yra simbolis naujo kūrimo, amžino amžiaus, egzistuojančio virš žemiško pasaulio, kuris pasmerktas laikinumui ir mirčiai. Aštuntą dieną, Kristui prisikėlus, iš kapo nušvito nauja tikroji šviesa, prasidėjo nauja - dvasinio kūrimo istorija. Jau Solonas, dalydamas žmogaus gyvenimą į septynerių metų periodus, aštuntąjį septyntą vadina tobulu, nes tuomet klesti žmogaus protas ir kalba. Pagal Ambraziejų, aštuntoji diena iškėlė žmogų virš žemiško jo gyvenimo, kad jį pametęs, galėtų gyventi Kristuje. Tokiu būdu aštuonetas tapo prisikėlimo ir atgimimo per krikštą simboliu. Viešpaties prisikėlimo paslaptis (pirmą aštuntą dieną psemelkia visus įvykius, kurie susiję su skaičiumi aštuoni. Pirmame Petro laiške kalbama apie aštuonis asmenis, kurie Nojaus arkoje buvo išgelbėti nuo tvano (palygink Pr 6, 18), ir sakoma: "Ir jus dabar gelbsti tų dalykų vaizdinys - krikštas" (I Pt 3, 20-21). Izraeliui naujagimiai apipjaustomi aštuntą dieną po gimimo (Pr 17, 12), ir, pasak Augustino, tai teisinga, nes visas pasaulis buvo suteptas mūsų nuodėmėmis per ankstesnius septynias dienas. Vietoj žydų sandorai patvirtinti naudoto kūno apipjaustymo, sako Augustinas, galimas ir mūsų dvasios toks "apipjaustymas" per krikštą ir naujas sukūrimas pagal Dievo pavelskį. Todėl ankstyvųjų krikščionių baptiserijos (kulto pastatai krikšto apeigoms) są-

moningai buvo statomos aštuonkampio formos. Galbūt tam įtakos turėjo ir pagonių (ypač Pitagoro) tradicija, tačiau šios formos prasmės interpretacija yra krikščioniška. Aštuonetą paslaptis išspildys ir atsiskleis tik paskutinio teismo diena, kai kiekvienam bus atlyginta pagal nuopelnus.

Aštuoni Kristus palaiminimai, skelbti Kalno pamokslė: palaiminti turintis vargdenio dvasią, liūdintis, romieji, alkstantys ir trokstantys tiesybėms, galeistieji, tyraširdžiai, taikdariai bei persekiojami dėl teisybės (Mt 5, 2-10).

Okta (lot. *octava* - aštunta) Katalikų Bažnyčioje - aštuonios dienos po Kalėdų, Velykų, Sekminių ir Dievo Kūno švenčių. Muzikoje - intervalas, apimantis 8 diatoninės gamtos laipsnius.

Aštuntas pasaulio stebuklas - dalykas, keliantis nuostabą ir susizavėjimą, savo svarba prilygstantis septyniems pasaulio stebuklams.

Mistikai šį skaičių vadino švytinčiu, priskyre jį asirų-babilonicių dievui Nabu (Biblijoje - Dangui), Egipto mokslo dievui Thotus, Hermiui, Kristui. Baltojoj magijoj aštuonetas - turtas, ištermė, energija.

Charakterologijoje: keistumas, nukrypimai; pasitikėjimas savimi, polinkis vadovauti, sumanumas.

Alchemijoje: pasitikėjimas savo jėgomis, materialinis turtas; nenormalus polinkiai.

Astrologijoje: Skorpiono (mirties, kaip žingsnio) prisikėlimą) žvaigždynas ir Zodiako ženklas: planeta - Marsas - galinti užmojai, nesuvaldoma jėga.

Spalva - rausva.

Parengė N.P.

Isteigiama "Varpų" literatūrinė premija

Šiaulių intelektualų vokiečių okupacijos metais pradėtas leisti literatūros almanachas "Varpai" buvo skirtas visai Lietuvai. Idėja priklausė profesorius Algirdui Julijui Greimui, pavadinimas, sudarymas ir redagavimas - prozininko Kazio Jankausko, leidimą spausdinti iš vokiečių cenzūros gavo ir popieriumi rūpinosi dr. Domas Jasaitis. Iš viso pirmosios dviejose "Varpų" knygoje (1943 ir 1944 m.) buvo išspausdinti 30 žymiausių lietuvių rašytojų originalūs kūriniai, nemažai straipsnių literatūros bei kultūros klausimais, vertimų.

1989 m. atnaujintas "Varpų" almanacho leidimas. Septyniuose atnaujintu "Varpų" numeriuose - 1 232 psl. Tarp naujųjų "Varpų" autorių - Bernardas Brazdžionis, Kazys Jankauskas, Jonas Juškaitis, Jurgis Jankus, Petronėlė Oriantai, Petras Dirgėla, Vytautas Martinkus, Sigitas Geda, Bronys Raila, Kazys Bradūnas, Viktoras Katilius, Eduardas Miečelis, Donaldas Kajokas, Dalia Jazukevičiūtė, Algirdas Titus Antanaitis, Juozas Glinskis, Alfonsas Bukontas, Liūnė Sutema, Vanda Daugirdaitė-Sruogienė ir kt. Spaustuvėje jau "Varpai-96 (10)". Naujieji leidėjai tęsia tautinį ir literatūrinį senųjų "Varpų" kelią, iš Lietuvoje ir išsvijoję gyvenančių rašytojų, poetų, literatūrologų, skaitytojų yra sulaukę pačių gražiausių vertinimų ir pritarimo.

Iliustruoto literatūrinio publicistinio almanacho "Varpai" redakcinė taryba drauge su rėmėjais - AB "Baltik Vairas" (bendra Lietuvos ir Vokietijos įmonė) skelbia "Varpų" literatūrinės premijos isteigmą. "Varpų" premija už geriausias prozas, poezijos ir eseistikos (publicistikos) publikacijas kasmet bus apdovanojami trys almanacho autoriai. Laureatams bus įteikiami specialūs diplomai ir 1 500 Lt premijos. "Varpų" literatūrinės premijos laureatų pagerbimo iškilėmis vyks Vilniuje, Lietuvos rašytojų sąjungos klube.

"Varpų" redakcinė taryba drauge su rėmėjais - AB "Baltik Vairas" laukia rašytojų, poetų, eseistų, publicistų kūrybos ir linki kūrybinės sėkmės.

Kūrinius siųsti adresu: *Dainų g. 98-45, 5407 Šiauliai*. Tel. pasiteirauti: 454 171.

Pirmųjų "Varpų" literatūrinės premijos laureatų pagerbimas įvyks balandžio 21 d. 17 val. Lietuvos rašytojų sąjungos klube (*Sirvydo 6*).

Drauge bus pristatytas ir naujas almanacho numeris - "Varpai-95".

Leonas Peleckis-Kaktavičius
"Varpų" almanacho vyriausiasis redaktorius

Steponas Bytutas
AB "Baltik Vairas" generalinis direktorius,
"Varpų" almanacho redakcinės tarybos narys

Redaktorius: Linas Paulauskis
Filosofija, bendroji kultūrologija:
Antanas Danielius
Dailė: Alfonsas Andriuskevičius
Literatūra: Sigitas Geda
Solveiga Daugirdaitė
Teatras, kinas, RTV: Jūratė Visockaitė
Užsienio kultūra: Laimantas Jonušys

Religija: Elvyra Kučinskaitė
Psichologija: Zita Baranauskaitė
Dailininkė: Ingrida Varnienė
Stilistė: Daina Parulskienė
Korektorė: Vitalija Dalmantaitė
Rinkėja: Jolita Kazlauskaitė
Maketuotojos: Zita Remeikienė
Nomedė Breivaitė

Redakcijos adresas: Pylimo 8, 2001 Vilnius.
Telefonai: 224 681, 226 361.
Leidžia "Šiaurės Atėnai" ir
"Lietuvos aidas" bendrovės.
Indeksas 67241. SL 175.
Spaudė valstybinė įmonė "Spauda",
ofsetinė spauda, 4 sp. l.
Tiržas 3 850 egz.

haid parkas

Autoriaus prierašas:
Autoriaus atsiliepiamas į savo paties straipsnį "Šventoji Lietuva" ("Šiaurės Atėnai". Nr. 7 (251), 1995.II.18) - kas pakels katinui uodegą, jeigu ne jis pats.

Žiaurūs katinai

(Specialiai "Šiaurės Atėnams" iš Vilniaus)

Teodoras Narbutas savo knygoje "Lietuvių tautos istorija" T. 1. (V., 1992, p. 89-90) mini lietuvių laisvės deivę, vardu *Liethua*, kurią jis vadina tiesiog Lietuva. Įsidėmėta, kad "lietuviams katinas buvo Lietuvos (*Liethua*) simbolis" ir kad, pavyzdžiui, "tokią pat reikšmę katinas turėjo romėnams", kuriems jis taip pat "simbolizavo pilietinę laisvę" (išskirta mano). Todėl, atsižvelgdam į Lietuvos ir Romos (santykinai - pietinių Atėnų kaimynės) geografinės padėties skirtumus, manytume žiaurūs katinams platesnį ir todėl priimtinesnį būsiant žiaurių katinų vardą (juolab kad šiedu lietuviški žodžiai, rodos, savaime yra susiję - dėl semantikos plg. rus. *sever* 'šiaurė' ir lot. *severus* 'rūstus, at-šiaurus, žiaurus'). Tokia pataisa leisti kalbamų katinų atstovą apibūdinti tiesiog būdvardžiu *liūtas* 'plėšrus, žiaurus', o kartu susieti su daiktavardžiu *liūtas* 'didelis plėšrus šiltų kraštų katinų šeimos žinduolis' (LKŽ, VII, 629). "Liet. *liūtas*, tiek *žveries* pavadinimo, tiek ir būdvardžio 'plėšrus, žiaurus' reikšmė, vartojamas XVI-XVII a. raštuose" (Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos leksika. V., 1990, p. 253), nors ir siejamas su slaviškais atitikmenimis (plg. rus. *liutyj* 'plėšrus, žiaurus, rūstus, pašėlęs' ir kt.). Tačiau ir "slavų kalbų žodžio kilmė gana neaiški" (ten pat), todėl galima būtų mėginti šiuos žodžius laikyti indoeuropietišku paveldu ir sieči su sanskritu veiksmazodžio šaknimi *luh-* 'smogti, (pri)trenkti, sutriuškinti' (sanskrito *l* visuomet minkšta), taip pat su pranc. *lutte* 'kova' ir ypač su gr. *lyter* (tarti "liuter") kaip tik mums šiuo atveju rūpima reikšmė 'išlaisvintojas, išvaduotojas'. Tąsųk būtų pagrindo ir Narbuto *Liethua* įtarti buvus ne Lietuvai, o, tarkim, **Liūva* - būtent laisvę mylinčių "žiaurių katinų" deivė.

Kita vertus, čia gali ir nebūti esminio prieštaravimo. Turint galvoje Lietuvos vardo kilmę iš veiksmazodžio *lieti*(s) šaknies ir, vadinas, giminystę daiktavardžių *lietus*, reikia tik atkreipti dėmesį į tokius lietuvių kalbos žodžius kaip *liūtas* 'ilgas ir gausus lietus' (LKŽ, VII, 630) bei *liūtas*, reikšmė 'liūtingas, lietingas' (LKŽ, VII, 629 - išskirta mano). Tąsųk ir Lietuvą kaip laisvę mylinčių "žiaurių katinų" šalį pagrįstai galėsime vadinti tiesiog **Liūtuva* (šia proga prisimintinas ir vokiečių ar jų pateiktuose lotyniškuose šaltiniuose minimas Lietuvos vardas *Luthavia* - žr. Gudavičiaus E. Dar kartą vieno mito pėdsakais. "Liaudies kultūra". Nr.5, 1994). Atsižvelgiant į veiksmazodžio *lieti* reikšmę 'pilti' (LKŽ, VII, 438), neturėtų sudaryti ypatingų klėblumų ir daiktavardžio *liūtas* reikšmė 'girtuoklis' (LKŽ, VII, 629), mat frazeologizmas "užpilti lempą", juolab katinui simbolizuojant būtent *plietinę* laisvę, pašalina bet kokias semantinio pobūdžio klūtas tokiame Lietuvos vardo aiškinimui.

Dainius